

Specialist bij
ongewenste zwangerschap
en afstammingsvragen

Handleiding afstand ter adoptie ziekenhuis en Fiom

Leidraad voor ziekenhuizen hoe te handelen bij een voornemen
tot afstand ter adoptie

Specialist bij
ongewenste zwangerschap
en afstammingsvragen

INLEIDING

Elk jaar overwegen gemiddeld tachtig ongewenst zwangere vrouwen in Nederland hun kind af te staan ter adoptie. Als hun voornemen tot afstand van te voren bekend is, wordt de bevalling om die reden in het ziekenhuis gepland. Ook een vrouw die onverwachts bevalt en haar kind wil afstaan komt vaak in het ziekenhuis terecht. Wat moet het ziekenhuis doen als het hier mee te maken krijgt? Deze 'Handleiding Afstand ter Adoptie Ziekenhuis en Fiom'¹ is een leidraad voor ieder ziekenhuis om te gebruiken in het geval het te maken krijgt met een zwangere vrouw² die afstand overweegt.

Afstand ter adoptie is een ingrijpende beslissing met onomkeerbare gevolgen voor ouder(s) en kind. Daarom is er een bedenktijd ingesteld van drie maanden vanaf de bevalling. De betrokken instanties werken door middel van een Afstandsprotocol samen om de ouder(s) zo goed mogelijk te begeleiden.

- Fiom begeleidt de afstandsouder(s) bij het nemen van de beslissing. In enkele gevallen wordt de begeleiding gedaan door Siriz.
- De Raad voor de Kinderbescherming is verantwoordelijk voor het goede verloop van de (juridische) procedure en voor het bewaken van de bijbehorende termijnen.
- De instelling voor Jeugdzorg is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de (voorlopige) voogdij, waaronder de plaatsing van de baby in een tijdelijk pleeggezin.
- De zorgaanbieder voor pleegzorg is verantwoordelijk voor de begeleiding van het pleeggezin.

In deze 'Handleiding Afstand ter Adoptie Ziekenhuis en Fiom' is vastgelegd hoe de verantwoordelijkheid voor de verschillende acties door het ziekenhuis bij een voornemen tot afstand kan worden ingevuld. Het ziekenhuis werkt vooral samen met Fiom, als begeleidende instantie van de ouder(s). Daarom zijn ook de acties van Fiom in het document opgenomen. Daar waar het relevant is wordt vermeld wat de Raad voor de Kinderbescherming of de Instelling voor Jeugdzorg aan taken hebben.

Het is de bedoeling dat deze handleiding bijdraagt aan adequate hulp voor ouder(s) met een voornemen tot afstand in hun vaak uiterst pijnlijke en stressvolle situatie.

---

¹ De indeling van dit model is ontleend aan het Protocol Afstand ter Adoptie mei 2015, dat is samengesteld door Raad voor de Kinderbescherming, Fiom, Siriz en Jeugdzorg Nederland

² Voor de leesbaarheid en omdat de biologische vader vaak niet betrokken is bij het besluit tot afstand, spreken we voornamelijk over de vrouw, moeder of ouder(s), en over 'haar' in plaats van 'hun'.

INHOUD

Acties

A. Voor de bevalling	4
B. Tijdens de bevalling	6
C. Na de bevalling tot en met ontslag moeder en baby	6

Toelichting op de acties

Algemene opmerkingen	8
A. Voor de bevalling	8
B. Tijdens de bevalling	11
C. Na de bevalling tot en met ontslag moeder en baby	12

Bijlage

De afstandsprocedure in het kort	13
----------------------------------	----

ACTIES

A. Voor de bevalling

	ACTIES ZIEKENHUIS	ACTIES FIOM	TERMIJN/ TIJDSTIP
1	<ul style="list-style-type: none"> - Meldt het afstandsvoornemen van de aanstaande afstandsouder(s) aan Fiom (zie voor de contactgegevens de toelichting op de acties). - Informeert de afstand overwegende ouder(s) over de hulp van Fiom. - Brengt rust bij de ouder(s) en de medewerkers: het besluit tot afstand ter adoptie wordt pas drie maanden na de bevalling genomen. Tot die tijd gaat de baby naar een tijdelijk pleeggezin en heeft de ouder(s) bedenktijd. - Schakelt – indien aanwezig - het medisch maatschappelijk werk in, dat vaak veel van de genoemde acties voor het ziekenhuis uitvoert. - Downloadt eventueel alvast voor de ouder(s) de brochure Afstand ter Adoptie van fiom.nl. - Downloadt voor het ziekenhuis de brochure Afstand ter Adoptie voor intermediairs van fiom.nl. 	<ul style="list-style-type: none"> - Meldt aan ziekenhuis of kliniek aanstaande bevalling en afstandsvoornemen, indien dit daar nog niet bekend is. - Informeert het ziekenhuis over de procedure afstand ter adoptie en geeft contactgegevens door. - Geeft de vrouw zodra er gelegenheid is de brochure Afstand ter adoptie voor cliënten. - Doet een vooraanmelding bij de Raad voor de Kinderbescherming over het voornemen tot afstand ter adoptie. 	<p>Zodra zich een zwangere vrouw meldt met een voornemen tot afstand ter adoptie.</p>
2	<ul style="list-style-type: none"> - Neemt het bevallingsplan dat Fiom met moeder maakt op in het medisch dossier van de ouder(s). - Zorgt dat alle betrokken afdelingen op de hoogte zijn van het voornemen tot afstand. - Wijst een contactpersoon aan voor de hulpverlener van Fiom. - Organiseert zo nodig vóór de bevalling een multidisciplinair overleg met Fiom erbij. - Maakt afspraken op welke afdeling mevrouw wordt opgenomen na de bevalling; zorgt zo mogelijk voor een eigen kamer. - Overlegt met Fiom wat nodig is indien geheimhouding belangrijk is voor de ouder(s). 	<ul style="list-style-type: none"> - Voert gesprekken met de ouder(s). - Maakt een bevallingsplan (zie voor de inhoud hiervan de toelichting op de acties). - Bereidt zo nodig geheimhouding voor. - Communiqueert met de contactpersoon van het ziekenhuis, zorgt dat alle benodigde informatie gegeven wordt en beantwoordt vragen. - Zorgt dat het ziekenhuis op de hoogte is van mogelijke reacties van een vrouw met een voornemen tot afstand. - Vraagt zo nodig om een multidisciplinair overleg met het ziekenhuis. 	<p>In de periode voor de bevalling. Indien de vrouw al in de laatste weken van de zwangerschap is zo snel mogelijk na de melding.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Richt zich op de medische zaken en laat de gesprekken met de vrouw over haar voornemen tot afstand ter adoptie aan Fiom over. 		
3	<ul style="list-style-type: none"> - Schakelt Fiom in, hetgeen kan op werkdagen tussen 9.00 en 17.00 uur. Buiten deze tijdstippen kan de Raad voor de Kinderbescherming gebeld worden (zie voor de contactgegevens van Fiom en de Raad de toelichting op de acties). - Legt uit aan de aanstaande moeder (en indien betrokken de biologische vader³) dat ze op dat moment alleen maar kan zorgen voor een zo goed mogelijke bevalling, de rest komt later in overleg met Fiom. - Neemt de punten van het bevallingsplan (zie de toelichting op de acties) met de moeder/ouders door als Fiom niet bereikbaar is en voor zover aan de orde. - Regelt indien nodig haar anonimiteit in het ziekenhuis zo goed mogelijk (onder andere door op het naambord van de kamer van moeder niet de achternaam en op polsbandje van de baby alleen de voornaam te zetten). - Legt als het mogelijk is de kraamvrouw op een eenpersoonskamer en laat haar zoveel mogelijk door dezelfde verpleegkundigen verzorgen. - Overweegt of de baby, afhankelijk van de situatie, bij voorkeur kan verblijven op de kraamafdeling of de kinderafdeling. - Laat de moeder zelf beslissen of ze haar kind wil zien en geeft haar de gelegenheid hier op terug te komen als ze er op een bepaald moment toch anders over denkt. - Zie ook B. Tijdens de bevalling en C. Na de bevalling. 	<ul style="list-style-type: none"> - Geeft het ziekenhuis telefonisch alle benodigde informatie en komt zo snel als mogelijk en wenselijk is. 	<p>Als het voornemen tot afstand vlak voor of tijdens de bevalling bekend wordt.</p>

---

³ Ook de biologische vader mag mee beslissen, maar in de meerderheid van de situaties is hij er niet bij betrokken.

B. Tijdens de bevalling

	ACTIES ZIEKENHUIS	ACTIES FIOM	TERMIJN/ TIJDSTIP
1	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgt dat Fiom op de hoogte is van de aanvang van de bevalling. - Zorgt dat alle betrokken medewerkers goed op de hoogte zijn van het bevallingsplan. - Honoreert voor zover mogelijk de wensen van de moeder ter plekke, ook als ze in het bevallingsplan iets anders had aangegeven. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kijkt intern welke medewerker meteen na de bevalling de moeder kan bezoeken. 	Tijdens de bevalling.

C. Na de bevalling tot en met ontslag moeder en baby

	ACTIES ZIEKENHUIS	ACTIES FIOM	TERMIJN/ TIJDSTIP
1	<ul style="list-style-type: none"> - Brengt Fiom op de hoogte van de bevalling indien dat nog niet gebeurd is. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bezoekt de moeder/ouders. - Informeert of zij nog steeds voornemens is haar kind af te staan. 	Indien er al contact met Fiom was: in principe direct op de dag van de geboorte.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Regelt zo mogelijk voor de moeder een eigen kamer. - Zorgt dat de verpleging van de afdeling waar de baby verblijft een dagboekje bijhoudt en foto's van de baby maakt. Dit kan mee met het kind naar pleeg- en adoptieouders. - Gebruikt - indien de moeder geheimhouding wenst - op de afdeling waar de baby ligt alleen de voornaam (en dus niet de achternaam van de moeder). - Zorgt dat er aandacht is voor wat een voornemen tot afstand oproept bij de medewerkers. 	<ul style="list-style-type: none"> - Geeft het ziekenhuis alle benodigde uitleg over de verdere procedure en beantwoordt vragen. 	De dag van de geboorte.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Neemt in overleg met Fiom zo nodig nadere maatregelen indien er gevaar dreigt als de zwangerschap / geboorte bekend wordt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Informeert de Raad voor de Kinderbescherming over de geboorte indien de moeder nog steeds voornemens is haar kind af te staan. De Raad vraagt zo spoedig mogelijk een voorlopige voorziening in het gezag voor de baby aan. Vanaf dat moment krijgt een voogd van Jeugdzorg de zeggenschap over het kind. - Regelt zo nodig en naar vermogen geheimhouding. 	De dag van de geboorte of de eerstvolgende werkdag.

4	<ul style="list-style-type: none"> - Wacht met de geboorteaangifte tot met Fiom of voogd is overlegd. 	<ul style="list-style-type: none"> - Informeert ziekenhuis over geboorteaangifte als dit nog niet gebeurd is. 	<p>Binnen 3 werkdagen na geboorte.</p>
5	<ul style="list-style-type: none"> - Heeft contact met de voogd over de baby. - Geeft de moeder/ouders in principe gelegenheid haar kind te bezoeken. - Staat bij langer ziekenhuisverblijf van de baby in overleg met de voogd toe dat het pleeggezin de baby bezoekt in het ziekenhuis. - Vult op verzoek van de voogd de lijst met medische gegevens van het kind in, mede voor de toekomstige huisarts. 	<ul style="list-style-type: none"> - Brengt voogd in contact met de afdeling waar de baby ligt. 	<p>Tijdens het verblijf van de baby in het ziekenhuis.</p>
6	<ul style="list-style-type: none"> - Maakt afspraken met de voogd over het ontslag van de baby. - Spreekt bij ontslag van de moeder uit het ziekenhuis de nacontroles af: door het ziekenhuis, huisarts of verloskundigenpraktijk. - Laat correspondentie met de huisarts achterwege als de moeder niet wil dat de huisarts op de hoogte is. 		<p>Bij ontslag uit het ziekenhuis.</p>
7	<ul style="list-style-type: none"> - Stuurt noodzakelijke correspondentie ten aanzien van de baby naar de voogd / de instelling voor Jeugdzorg. - Stuurt noodzakelijke correspondentie ten aanzien van de moeder in overleg met Fiom naar de moeder zelf of naar Fiom. 		<p>Na ontslag uit het ziekenhuis.</p>

TOELICHTING OP DE ACTIES

Algemene opmerkingen⁴:

1. Het is belangrijk te weten dat voor de geheimhouding van zowel afstandsouder(s) als kind een inspanningsverplichting geldt voor de betrokken instellingen, maar dat geen garanties kunnen worden gegeven. Geheimhouding betekent niet dat de afstandsouder(s) anoniem zijn voor de rechtbank, de Raad voor de Kinderbescherming en de betrokken hulpverleningsinstellingen.
2. Omdat het doen van afstand van een baby een ingrijpende beslissing is waarvan een minderjarige wellicht niet alle gevolgen kan overzien, hebben de samenwerkende instanties met elkaar afgesproken dat een minderjarige ouder(s) in principe geen afstand ter adoptie zal doen. Voor deze afstandsbaby's wordt geen aspirant adoptiegezin gezocht, maar de baby zal worden geplaatst in een perspectief biedend pleeggezin. Dit biedt ouder(s) meer ruimte om eventueel terug te komen op hun beslissing en/of biedt hen (indien gewenst) de mogelijkheid contact te houden met het kind.

A	Voor de bevalling
A1 Algemeen	<p>Zowel poliklinisch als klinisch kan de afdeling gynaecologie in aanraking komen met vrouwen die overwegen hun baby af te staan ter adoptie. Wanneer een vrouw dit te kennen geeft, zal er samengewerkt worden tussen arts, medisch maatschappelijk werk (indien aanwezig), verpleging en de hulpverlening van Fiom of Siriz⁵.</p> <p>De hulpverlening aan de aanstaande moeder en eventueel de vader doet een medewerker van Fiom. Deze schakelt de Raad voor de Kinderbescherming in. De Raad voor de Kinderbescherming regelt de procedure en zal de Kinderrechter om de voorlopige voogdij vragen. Een voogd van een instelling voor Jeugdzorg zal vervolgens het gezag over het kind uitvoeren.</p>
A1 Contact met Fiom	<p>Het is raadzaam dat er zo snel mogelijk contact is tussen ziekenhuis en Fiom. Het bekend zijn met elkaar, het doorspreken van de werkwijze, het maken van afspraken en het uitwisselen van gegevens helpt bij een soepele samenwerking. De regio's Amsterdam en Utrecht hebben een eigen Fiom-vestiging, voor de overige regio's kunt u de landelijke Fiom bellen.</p> <p>Contactgegevens Fiom: Stichting Fiom (landelijk) Telefoon 088-1264900 Fiom Amsterdam (regio Amsterdam) Telefoon 020-5201670 Fiom Utrecht (regio Utrecht) Telefoon 030-2361761</p>

⁴ Deze twee opmerkingen komen uit het Protocol Afstand ter Adoptie, versie maart 2015

⁵ In 2016 zijn er van de 60 vrouwen met een voornemen tot afstand ter adoptie 46 begeleid door Stichting Fiom, 8 door Fiom Amsterdam of Utrecht, 3 door Siriz en bij 3 voornemens waren Fiom of Siriz niet betrokken.

	In sommige situaties is niet Fiom maar Siriz betrokken. Contactgegevens Siriz: telefoon 033-4605070
A1 Medische maatschappelijk werk	De ervaring leert dat het medisch maatschappelijk werk indien aanwezig een belangrijke coördinerende rol kan spelen.
A1 Brochures Afstand ter adoptie	De brochure Afstand ter adoptie voor cliënten kunt u hier downloaden of in papieren versie bestellen bij Fiom: 088-1264900. De brochure Afstand ter adoptie voor intermediairs kunt u hier downloaden .
A2 Hulpverlening Fiom	De meeste vrouwen met een voornemen afstand worden begeleid door Fiom. Ook zijn er vrouwen die geen hulp willen. De hulp is op vrijwillige basis. Indien afstandsouder(s) geen hulp van Fiom of Siriz wensen, dan zal de Raad voor de Kinderbescherming trachten meer contact met de afstandsouder(s) te onderhouden over de juridische procedure. De Raad is echter geen hulpverleningsinstelling en kan daarom geen inhoudelijke begeleiding (waaronder geheimhouding) bieden.
A2 Bevallingsplan	De Fiom hulpverlener stelt samen met de vrouw (ouders), en in nauw overleg met het medisch maatschappelijk werk of de verpleging, een <u>bevallingsplan</u> op. Onderdelen daarvan zijn: <ul style="list-style-type: none"> • De aanwezigheid van familie of vriend(in) bij de bevalling of het inlichten van iemand dat de bevalling is begonnen. • Het wel of niet zelf zien van de baby. • Het zien van de baby door anderen, bijvoorbeeld de biologische vader, de grootouders. • Het wel of niet en op welke wijze geïnformeerd worden over het geslacht en de gezondheid van het kindje. • De mogelijkheid van het bedje van het kind op de kamer van de moeder. • Het wel of niet op haar buik houden van haar kindje na de geboorte. • Het wel of niet vasthouden van het kind door de moeder. • Het geven van een naam aan haar kind. • Het wel of niet voeden van het kind (borstvoeding/flesvoeding). • Het wel of niet zelf verzorgen van het kind. • Het maken/krijgen van foto's van haar kind. Hierbij is het belangrijk om discreet te zijn en afspraken te maken over het gebruik en het bewaren ervan. • Het maken van een dagboekje met herinneringen voor het kind met daarin mogelijk een verhaal van de moeder. • Het meegeven van iets persoonlijks aan het kind bijvoorbeeld door de moeder gekozen kleertjes of knuffel. • Het bewaren van de eerste spulletjes, zoals het bed-kaartje en het naambandje van het kind. • Het afscheid nemen van kind in het ziekenhuis; hoe en wanneer.

	<p><i>Let op: Als de moeder van te voren iets heeft aangegeven maar er tijdens de bevalling op terugkomt, zijn de wensen in het moment zelf leidend.</i></p>
A2 Multidisciplinair overleg samen met Fiom	<p>Aanleiding tot een multidisciplinair overleg samen met Fiom kan zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het ziekenhuis heeft nog weinig tot geen ervaring met afstand ter adoptie en wil de procedure doorspreken en afspraken maken. • Er zijn extra afspraken met elkaar nodig in verband met complicerende factoren (zoals dreiging gevaar bij bekendwording of handicap van het kind)
A2 Geheimhouding	<p>De afgelopen jaren speelt bij een kwart van de vrouwen met een voornemen tot afstand ter adoptie geheimhouding. De reden tot geheimhouding verschilt per situatie. Soms dreigt gevaar en mag absoluut niet bekend worden dat de vrouw een kind heeft gekregen. Dit heeft te maken met de kans op verstoting of eerwraak, of met de kans op geweld vanuit de verwekker. Soms is het de schaamte die een vrouw ervan weerhoudt het bekend te maken en een enkele keer speelt de angst om onder druk gezet te worden door de omgeving als die op de hoogte zou zijn.</p> <p>De zwangerschap en bevalling geheimhouden is een preciaire zaak. Het is belangrijk goede afspraken te maken met Fiom hierover.</p>
A2 Reactie vrouw met voornemen afstand	<p>Vrouwen die het voornemen hebben om afstand te doen van hun kind kunnen vóór en na de bevalling ogenschijnlijk emotioneel reageren. Ze sluiten soms hun gevoelens af om de moeilijke periode van de zwangerschap en de bevalling te kunnen dragen. Daardoor is het moeilijk om te onderkennen wat er werkelijk in hen omgaat. Het in contact blijven met de moeder en haar onbevooroordeeld de aandacht geven die ze nodig heeft, is belangrijk in deze situatie.</p>
A3 Een onverwachtse afstandsbevalling	<p>Bij een onverwachte afstandsbevalling bent u niet voorbereid. Het is belangrijk om u te realiseren dat een vrouw (ouders) die zojuist bevallen is wettelijk nog geen afstand kan doen van haar kind ter adoptie. Zij kan alleen aangeven dat zij niet zelf voor haar kind kan/wil zorgen en <u>overweegt</u> afstand te doen. Zij heeft <u>drie maanden bedenktijd</u> voordat ze haar werkelijke beslissing kan nemen. In die periode wordt ze begeleid door Fiom die haar helpt bij haar besluitvorming.</p>
A3 Contactgegevens Fiom en Raad	<p>Contactgegevens Fiom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stichting Fiom (landelijk) Telefoon 088-1264900 - Fiom Amsterdam (regio Amsterdam) Telefoon 020-5201670 - Fiom Utrecht (regio Utrecht) Telefoon 030-2361761

	<p>Contactgegevens Raad voor de Kinderbescherming:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Raad voor de Kinderbescherming Arnhem, voor Gelderland, oostelijk Noord-Brabant en Limburg. Telefoon 026-3226555 - Raad voor de Kinderbescherming Haarlem, voor Noord-Holland en Utrecht. Telefoon 023–8882500 - Raad voor de Kinderbescherming Rotterdam, voor Zuid-Holland, Zeeland en westelijk Noord-Brabant. Telefoon 010-4431100 - Raad voor de Kinderbescherming Zwolle, voor Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel en Flevoland. Telefoon 038-4554300
A3 Baby op kraamafdeling of kinderafdeling	Mocht de moeder haar baby willen bezoeken, dan kan het pijnlijk zijn geconfronteerd te worden met de kraamafdeling. Daarom is het fijn als het ziekenhuis hier rekening mee houdt.

B.	Tijdens de bevalling
B1 Contact opnemen met Fiom	<p>Het is belangrijk Fiom van de bevalling op de hoogte te stellen, liefst zodra de bevalling inzet. Fiom komt namelijk zo kort mogelijk na de bevalling bij de moeder langs. Indien de moeder na de bevalling nog steeds voornemens is haar kind af te staan ter adoptie, meldt Fiom de geboorte zo spoedig mogelijk aan de Raad voor de Kinderbescherming zodat het gezag geregeld kan worden. De Raad verzoekt dan indien het een werkdag is diezelfde dag nog de Kinderrechter om de baby onder voorlopige voogdij te plaatsen.</p> <p>Indien de aanstaande moeder reeds bekend is bij Fiom, dan kan buiten de kantooruren contact met de begeleidend hulpverlener worden opgenomen middels een doorgegeven telefoonnummer.</p> <p>Is de aanstaande moeder <u>niet</u> bekend, dan kan buiten kantooruren rechtstreeks contact op worden genomen met de Raad voor de Kinderbescherming, zie de contactgegevens bij A3. Fiom kan de eerstvolgende werkdag gebeld worden.</p>
B1 De betrokken medewerkers	Het is belangrijk dat de medewerkers die erbij betrokken zijn goed op de hoogte zijn van de afspraken. Daarnaast heeft de ervaring geleerd dat een voornemen tot afstand veel kan oproepen. Het werkt goed als hier aandacht voor is. Ook is het belangrijk dat niet iedereen met de moeder in gesprek gaat over haar voornemen.
B1 Wensen van de moeder	Als de vrouw gaat bevallen is het bevallingsplan met haar wensen een leidraad. Zo is in het bevallingsplan opgenomen of de moeder haar baby wil zien. Wil ze dat niet, dan wordt doorgaans de baby zo snel mogelijk meegenomen naar een andere kamer. Soms echter verandert de moeder van gedachten tijdens of vlak na de bevalling. Als ze van te voren iets heeft aangegeven maar er tijdens de bevalling op terugkomt, zijn de wensen in het moment zelf leidend.

C.	Na de bevalling tot en met ontslag moeder en baby
C2 Geheimhouding	Zie A2 Geheimhouding
C2 Aandacht voor de medewerkers	Een voornemen tot afstand kan veel oproepen bij de medewerkers: verdriet, boosheid, medelijden. Het is belangrijk hier aandacht voor te hebben. Vanuit medelijden kunnen sommigen te betrokken zijn. Zorg dat niet iedereen met de moeder in gesprek gaat over haar voornemen, dit kan belastend zijn voor de moeder.
C3 Het gezag over de baby	<p>Wanneer tijdens of na de geboorte blijkt, dat bij de baby medisch handelen noodzakelijk is, wordt de baby overgedragen aan de kinderarts. Wat betreft toestemming voor medisch handelen door de kinderarts zijn er drie mogelijkheden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Als er nog geen voorlopige voorziening in het gezag (VOVO) is uitgesproken heeft een meerderjarige moeder zelf het ouderlijk gezag, zij kan toestemming geven. 2. Als moeder beslist niet wil worden aangesproken en er is nog geen VOVO uitgesproken, kan de arts contact opnemen met de Raad voor de Kinderbescherming om te overleggen wat de benodigde stappen zijn om een besluit te kunnen nemen. 3. In de praktijk zal het meest voor de hand liggen, dat de arts (bijvoorbeeld omdat snel ingrijpen noodzakelijk is) handelt naar bevind van zaken. <p>Aan een minderjarige moeder kan de arts ook toestemming vragen voor een eventuele operatie. Zolang niemand anders het gezag heeft is zij bevoegd toestemming te geven. Wil moeder niet aangesproken worden, dan geldt hetzelfde als hierboven.</p> <p>De situatie kan zich voordoen dat een gehuwde moeder afstand wil doen. Als een kind tijdens het huwelijk of binnen 306 dagen na ontbinding van het huwelijk (door echtscheiding) geboren wordt, dan heeft het kind de (voormalige) echtgenoot tot vader. In dat geval is er sprake van ouderlijke macht. Zowel de moeder als de (juridische) vader kunnen toestemming geven.</p>
C7 Correspondentie van het ziekenhuis	Let op! Bij post van het ziekenhuis naar het adres van ouders toe gaat het soms mis. Ouders krijgen bijvoorbeeld na een paar maanden een evaluatieformulier van het ziekenhuis waarop staat: Aan de ouders verzorgers van 'naam van het kind'. Er kunnen door verschillende afdelingen binnen het ziekenhuis vanuit het systeem automatisch standaardbrieven gestuurd worden. Voor ouders die hun kind hebben afgestaan kan dit heel pijnlijk zijn of zelfs problemen opleveren (bijvoorbeeld als geheimhouding speelt).

BIJLAGE

De afstandsprocedure in het kort

- Een vrouw (en indien betrokken de biologische vader) kan tijdens de zwangerschap en bevalling alleen aangeven dat ze overweegt om afstand ter adoptie te doen. Ze heeft drie maanden bedenktijd voor ze haar besluit neemt.
- Fiom meldt aan de Raad voor de Kinderbescherming dat de moeder afstand overweegt. Meteen na de bevalling vraagt Fiom opnieuw aan de moeder of ze nog steeds afstand overweegt. Als dat zo is neemt Fiom diezelfde dag contact op met de Raad om het gezag over de baby te regelen.
- Is de bevalling onverwachts, in het weekend of 's avonds, en wil de moeder afstand doen? Dan moet direct de Raad voor de Kinderbescherming ingeschakeld worden, zodat die het gezag kan regelen.
- De Raad dient diezelfde dag of de eerstkomende werkdag een verzoek in bij de Rechtbank om een voogdijvoorziening uit te spreken. De voorlopige voogdij wordt dan meestal overgedragen aan een voogdijinstelling van Jeugdzorg.
- De instelling van Jeugdzorg neemt contact op met de Voorziening voor Pleegzorg om een pleeggezin te regelen waarin de baby de eerste drie maanden kan verblijven. Jeugdzorg neemt zo spoedig mogelijk contact op met het ziekenhuis wanneer ze de baby komt ophalen. Dit is meestal binnen een of twee dagen.
- Fiom begeleidt de moeder, op vrijwillige basis. Blijft moeder bij haar voornemen tot afstand dan meldt Fiom dit binnen drie maanden aan de Raad die vervolgens de adoptieprocedure op gang brengt en een aspirant-adoptiegezin zoekt.
- Als het kind een jaar in dit gezin heeft gewoond kunnen de aspirant-adoptieouders de adoptie aanvragen bij de Rechtbank. Dan moet de biologische moeder officieel een verklaring tekenen voor definitieve afstand.
- Besluit moeder binnen de eerst drie maanden haar kind te houden, dan doet de Raad onderzoek of moeder in staat is zelf voor haar kind te zorgen. Bij een positieve beoordeling gaat het kind onder begeleiding terug naar de moeder.
- De moeder kan ook kiezen voor de plaatsing van haar kind in een pleeggezin, waarbij zij contact met haar kind houdt.

Uitgave: Stichting Fiom, 's-Hertogenbosch
November 2017

Versie: 1.1

Auteur: Astrid Werdmuller

Over Fiom

Fiom is de specialist bij een ongewenste zwangerschap en afstammingsvragen. Fiom wil bevorderen dat iedereen die ongewenst zwanger is een vrije, weloverwogen keuze kan maken die past bij haar of zijn leven, waarden en toekomst. Fiom wil iedereen de mogelijkheid bieden om op zoek te gaan naar biologische familie en afstammingsinformatie, omdat iedereen het recht heeft om te weten van wie hij of zij afstamt.

Stichting Fiom
Kruisstraat 1
5211 DT 's-Hertogenbosch

088 1264900
info@fiom.nl
www.fiom.nl